



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Exponuntur quædam testimonia D. Thomæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

impetrandi: Ergo ex mente D. Thomæ, ut oratio sit impetratoria, debet ex gratia procedere. Unde quando loco citato in argumento docet Deum exaudire orationem peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem, loquitur de desiderio naturæ, non nudæ, sed elevatæ per gratiam auxiliantem, & in fide fundato.

§ V.

Exponuntur quedam testimonia D. Thomæ.

127 **D**Ivys Thomas in primo & secundo libro sententiarum, quædam docet quæ primâ fronte videntur aperte militare contra nostram conclusionem, & favere sententiæ, quæ docet hominem ex vitibus naturæ posse se præparare ad gratiam. Nam in 1. dist. 41. quæst. 1. art. 3. in corp. ait: *Opus bonum præcedens gratiam, non est causa meritoria gratiæ, sed solum dispositio quadam.* Et in resp. ad 2. inquit: *Prædestinatio respectu gloria habet rationem justitiæ distributiæ (in ordine scilicet executionis, ut alibi exposuimus) sed respectu primi effectus scilicet gratiæ, habet rationem magis liberalitatis quam justitiæ, quia gratia datur gratis, & non redditur meritis: unde ex parte recipientis non est assignare causam quare dignus sit gratiâ, sed solum dispositionem quandam.* Quæ verba explicari non posse de gratia habituali, ex eo convincitur, quod illa non est primus prædestinationis effectus: loquitur autem S. Doctor de primo effectû prædestinationis: Ergo non de gratia habituali & sanctificantem, sed de actuali & auxiliante, ejus verba procedunt; cumque primam gratiam opera supernaturalia nequeant præcedere, manifestè videretur sentire, actus merè naturales ad primam gratiam disponere, etsi illam non promereantur.

128 Secundum testimonium habetur in 2. dist. 5. quæstione secunda, articulo primo, ubi inquit, *An Angeli indigerint gratiâ ut converterentur in Deum?* & postquam retulit sententiam aliquorum qui docebant ad conversionem meritorem duplicem gratiam requiri: aliam gratum facientem, informantem actum, ac reddentem meritorem; alteram gratis datam à qua elicitur substantia actus, sic ait: *Sed istam gratiam ponere non videtur necessarium, nisi ipsa libertas arbitrii gratia dicatur, qua procul dubio nobis à Deo est.* Et tandem concludit: *Et idèd aliter est dicendum, quod ad eliciendum actum conversionis sufficit liberum arbitrium, quod se ad habendam gratiam per hunc actum præparat & disponit: sed efficacia conversionis ad meritum, non potest esse nisi per gratiam: unde unus & idem motus est conversionis liberi arbitrii in quo gratia infunditur, qui est dispositio ad gratiam, secundum quod exit à libero arbitrio, & meritorius secundum quod gratiâ informatur.*

129 Tertium habetur in eodem libro dist. 28. qu. 1. art. 4. in corp. ubi relatâ sententia exigente lumen gratiæ gratis datæ, ut quis se ad gratiam præpararet, sic ait: *Istud autem ponere videtur inconveniens, quia præparatio qua est ad gratiam, non est per actus qui sint ad aquandam ipsi gratiæ, aequalitate proportionis, sicut meritum aequatur premio; & idèd non oportet ut actus quibus homo se ad gratiam præparat, sint naturam humanam excedentes.* Ergo ex mente D. Thomæ, actus merè naturales sunt præparationes ad gratiam.

130 Hæc testimonia adeo clara & perspicua pluribus Thomistis visa sunt, ut nullam aliam solu-

tionem invenirent, nisi quod D. Thomas sententiam ibi traditam, in summa Theologica, quæ est veluti ultimum ejus testamentum, postea retractavit. Sive ut alii dicunt, id quod junior docuerat in sententiis, senior & doctor factus, in summa Theologica, & super Epistolas Pauli ad meliorem & clariorem formam redegit. Verum præterquam quod non ita de facili concedendum est, D. Thomam mutasse aliquam sententiam, nisi quando ipsemet expresse & in terminis eam retractat: ferendum non est id quod aliqui dicunt, Angelicum scilicet Præceptorem, Semipelagianis aliquando favisse, & ex Collationibus Patrum; quas (ut refertur in ejus vita) ad componendos mores, assidue perolvebat, habuisse hanc doctrinam, quam in libris sententiarum expressit. Nam præterquam quod hæc responsio S. Doctori non parùm videtur injuriosa, coherere non potest cum effectis plurium summorum Pontificum, qui universam sancti Thomæ doctrinam, approbaverunt; eamque puram, illibatam, & sine ullo prolixo errore conscriptam esse pronunciarunt. Hac ergo responsione, sequentiùs tuga & evasione rejecta,

Ad primum testimonium respondeo D. Thomam ibi non loqui de prima auxiliante, sed de gratia habituali ad quam homo se præparat per actus procedentes à libero arbitrio, non nudo, sed elevato per gratiam auxiliantem. Nec refert, illum ibi loqui de primo prædestinationis effectû, qui est prima vocatio: debet enim intelligi non de primo simpliciter, sed de primo inter principales prædestinationis effectus, qui sunt gratia & gloria: inter quos primus effectus est gratia habitualis.

Ad secundum dicatur sententiam illorum Doctorum quam ibi impugnat D. Thomas, dicitur ad rationem meriti requiri gratiam gratum facientem, & ad substantiam actus gratiam gratis datam, non procedere de gratia gratis data, fluida & transeunte, sed de habituali & permanente. Unde quando S. Doctor gratiæ necessitatem ad substantiam actus impugnat, non excludit necessitatem gratiæ auxiliantis, fluidæ, & transeuntis, sed gratiæ habitualis, & permanentis. Quod autem hæc sit vera & germana mens S. Thomæ, constat manifestè, quia sententia ibi impugnata eadem est ac illa quam refert & impugnat in ultimo testimonio: At hæc expresse loquitur de gratia habituali: Ergo & ista. Minus probatur: Postquam D. Thomas loco ultimo citato docuit gratiam sumptam pro excitativo voluntatis ad bonum, necessariam esse ut homo se ad gratiam disponat, hæc verba subjungit: *Si autem accipiatur gratia pro aliquo munere HABITUALI gratia infusa, sic duplex est opinio: quidam enim dicunt, quod nullus possit se ad gratiam gratum facientem præparare, nisi per aliquod lumen menti infusum, quod est donum gratiæ gratis datæ.* Ecce quomodo Authores isti necessitatem doni habitualis expolcunt menti infusum, ut homo se præparet ad gratiam gratum facientem; quam sententiam ibidem impugnat D. Thomas: Ergo opinio quam rejicit tam in secundo quam in tertio testimonio, est de dono habituali requisito ut homo se ad gratiam disponat. Quod etiam ex eo manifestum videtur, quod ratio qua vitatur, scilicet quia aliàs daretur processus in infinitum solam convincit, si ad præparationem donum habituale exigatur. Si enim donum gratiæ actualis necessarium constituitur, cum hoc dispositio-

mes prævias non petat, vitatur processus in infinitum. Afferendum ergo est, quod in utroque testimonio, quando ait D. Thomas, *Ad sublim. testimonio, quando ait D. Thomas, gratiam non remanere ad gratiam disponentis, gratiam non remanere, nisi gratia nomine liberam intelligamus arbitrium*: non excludit gratiam actualis auxilii, sed doni habitualis, & nomine liberi arbitrii, non videtur contrapositione ad gratiam actualem, sed habitualem.

111 Dices: D. Thomas loco primò citato in fine cap. articuli ait: *Ad gratiam gratum facientem habentem, ex solo libero arbitrio se homo potest preparare.* Et in resp. ad 4. docet quod etiam ad fidem habentem aliquis se preparare potest per id quod in naturali ratione est: Ergo S. Doctor ad se præparatum ad gratiam & ad fidem, excludit necessitatem omnis doni supernaturalis, tam actualis, quam habitualis. Quod potest confirmari ex ultimo testimonio, ubi ex eo probat non requiri gratiam ut homo disponatur ad gratiam, quia cum dispositio non sit aquanda forma, non est necessarium quòd actus disponentes ad gratiam, excedant naturam humanam: At hæc ratio pari efficaciam excludit necessitatem doni actualis, ac doni habitualis: Ergo idè quod priùs

112 Respondeo ex ipso D. Thoma quodlib. 1. art. 1. quòd quando dicitur homo se preparare ad gratiam vel ad fidem, ex se, vel per solùm liberum arbitrium, aut per id quod est in naturali ratione &c. non excluditur necessitas auxilii divini: sicut nec quòd dicitur ignis ex se calefacere, excluditur necessitas cœlestis motus. Idem docet in 2. ad Annibal. dist. 29. art. 4. ad 3.

117 Ad confirmationem: dicitur D. Thomà non dixisse quòd actus disponentes ad gratiam non sint illi adæquandi absolute, æqualitas enim, quoad ordinem saltem, requiritur; sed dixit non esse illi adæquandos eam æqualitatem quàm meritum adæquatur cum præmio. Unde quando inulit non debere excedere naturam humanam, cum eodem addito est accipiendum; scilicet sicut illà excedit meritum. Et hoc verum est, nam meritum excedit taliter humanam naturam, quòd perat illam evectam ad aliam naturam, per donum scilicet gratiæ habitualis quàm fit homo patriiceps naturæ divinæ, quem excessum non habere actus ad gratiam præparantes, cum non petant naturam humanam elevatam ad participationem divinæ naturæ, sed tantum in ordine supernaturali per auxilia gratiæ constitutam.

118 Obijces ultimò: D. Thomas in supplem. 1. art. 4. ait: *Opera extra charitatem facta, non sunt meritoria ex condigno, neque æterni, neque temporalis alicuius boni apud Deum, sed quia divinam bonitatem decet, ut ubicunque dispositionem invenit, profusionem adiciat, idè ex merito congrui dicitur aliquis mereri aliquid bonum per opera bona extra charitatem facta, & secundum hoc opera ista ad triplex bonum valent: scilicet ad temporalium consecutionem, ad dispositionem ad gratiam, & ad assuetudinem bonorum operum.* Quibus verbis S. Doctor aperte proficitur, hominem per bona opera naturalia mereri de congruo aliquid bonum, & per illa ad gratiam se disponere.

119 Respondeo quòd quando D. Thomas docet quòd opera extra charitatem facta, homo de congruo promereri potest aliquid bonum, non loquitur de bono supernaturali, & ad ordinem gratiæ pertinente, sed de bono temporalis, & ad ordinem naturæ spectante, quare addit quòd illa opera valent ad temporalium consecutionem.

Tom. II.

A Quando verò subjungit, quòd illa opera valent etiam ad dispositionem ad gratiam, intelligendus est de dispositione, non positiva, id est habente connexionem positivam cum gratia: neque etiam de dispositione negativa infallibili, id est omne impedimentum receptioni formæ excludente (hanc enim, ut infra dicemus, homo lapsus non potest habere ex facultate naturæ, & viribus liberi arbitrii) sed de dispositione negativa fallibili, id est aliquid impedimentum receptioni formæ excludente: solumque intendit S. Doctor, quòd per exercitium bonorum operum quæ extra charitatem fiunt, mitigantur passionēs, & remouentur plura peccata quæ gratiam demerentur, & quibus homo clauderet Deo ostium cordis, & divinæ gratiæ plura & majora poneret obstacula: unde addit, quòd *illa opera valent ad dispositionem ad gratiam, & ad assuetudinem bonorum operum.*

§. IV.

Explicatur Chrysofomus, & ab errore Semipelagianorum vindicatur.

138 Chrysofomus in quibusdam locis videtur docere, Deum suã gratiã nostras non prævenire voluntates, sed nostram electionem & consensum expectare, ut nobis primam gratiam & vocationem largiatur. Nam hom. 12. in Epist. ad Hebræos hæc scribit: *Oportet nos eligere primum quæ bona sunt, & tunc ipse quæ sua sunt introducit: non antecedit nostras voluntates, ne cedatur arbitrium; cum autem nos elegerimus, tunc multam nobis offert auxiliacionem.* Et homil. 17. in Joan. ad illa verba, *Conversus autem Iesus, sic ait: Hinc admoneri possumus, Deum suis in nos beneficiis nostris non prævenire voluntates, sed à nobis incipiendum esse; sed cum nos prompto paratogue animo ad suscipiendam gratiam exhibemus, tunc multas nobis offert sœcularis occasiones.*

139 Propter hæc & similia testimonia, Vazquez hic disp. 91. cap. 8. latissime probare conatur Chrysofomum, & alios ex Patribus Græcis, in errorem Semipelagianorum esse lapsos; additque Cassianum, Chrysofomi Discipulum, à suo Magistro hunc errorem, quem habet collat. 13. didicisse. Et cap. sequenti, prolixè refert expositiones Theologorum ad præfata testimonia, quas omnes parvipendet, & totis viribus conatur evertere.

140 Ab hoc tamen errore, seu potius calumnia, rectè Chrysofomum vindicat noster Sixtus Senensis, lib. 3. Biblior. annotat. 101. & ait. Joannem OEcolampadium Lutherana hæresis professorem, hunc errorem illi Sancto Doctori primò imposuisse, refertque plura hujus sancti Patris testimonia, quibus apertè gratiam prævenientem admittit, & docet initium nostræ justificationis esse gratiam Dei, & non nudam naturam, totamque Semipelagianorum doctrinam evertit. Nam homilia de Adam & Eva tomo 1. hæc scribit: *Omnium bonorum affectuum, atque operum, & omnium studiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum profiteamur authorem, & non dubitemus ab ipsius gratia omnia hominis merita provenire, per quam etiam fit ut aliquid boni & velle incipiamus & facere.* Videri etiam potest homil. 12. in 1. ad Corinthios, ad verba illa Apostoli, *Quid habes quod non accepisti?* Et homil. 38. ad populum

F Antio-